

Bruxelles, 21. ožujka 2025.
(OR. en)

7288/25

COMPET 176
IND 86
POLCOM 58
RECH 112
CLIMA 79
ENER 83
ENV 186
ECOFIN 310
UD 51
EMPL 94
SOC 142

POP RATNA BILJEŠKA

Od: Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine
DEPREZ

Datum primitka: 20. ožujka 2025.

Za: Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije

Br. dok. Kom.: COM(2025) 125 final

Predmet: KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I
ODBORU REGIJA
Europski akcijski plan za čelik i metale

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2025) 125 final.

Priloženo: COM(2025) 125 final

Bruxelles, 19.3.2025.
COM(2025) 125 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

Europski akcijski plan za čelik i metale

KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU, EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA

Europski akcijski plan za čelik i metale

Europska unija nije slučajno izgrađena na čeliku. Europa se može ponositi svojom dugogodišnjom proizvodnjom čelika i običnih metala¹. Iskustvo Europe u pogledu visokovrijednih i drugih proizvoda od čelika i običnih metala ključna je prednost za mnoge industrije i proizvode na kraju proizvodnog lanca. Ti su sektori od presudne važnosti za gospodarsku sigurnost i socijalnu stabilnost EU-a. Prepoznajući njihovu stratešku važnost, u Kompasu konkurentnosti² utvrđeno je da glavno područje djelovanja trebaju biti sektori čelika i metala.

Svim tim sektorima zajednički su glavni izazovi u vezi s konkurentnosti: visoki troškovi energije, izloženost nejednakim uvjetima u međunarodnom tržišnom natjecanju, potreba za ulaganjima u dekarbonizaciju i regulatorno opterećenje. Posljednjeg desetljeća udio EU-a u svjetskoj proizvodnji čelika smanjio se na 7 – 8 %, a primarna proizvodnja aluminija čini 3,8 %³. Istodobno su druge zemlje, posebno Kina i posljednjih godina Indija te nekoliko zemalja Azije i Bliskog istoka, znatno povećale svoje proizvodne kapacitete, često pomoću subvencija kojima se narušava tržišno natjecanje. Stoga se procjenjuje da je 2024. globalni višak kapaciteta u sektoru čelika bio više od četiri i pol puta veći od godišnje potrošnje u EU-u⁴.

Proizvodnja u EU-u i dalje je dovoljna za zadovoljavanje većine domaće potražnje EU-a za čelikom (90 %) ⁵ i bakrom (83 %) ⁶, ali situacija je već nepovoljnija kad je riječ o aluminiju (46 %) ⁷ i niklu (25 %) ⁸, pogotovo ako se uzme u obzir predviđeno znatno povećanje potražnje za aluminijem, bakrom i niklom do 2030. Osim toga, svi su ti metali važni za obranu. Na primjer, glavni borbeni tenk sadržava 50 do 60 tona visokokvalitetnog čelika, samohodni topnički sustav do 100 tona, a borbeni zrakoplov 3 tone aluminija ⁹. Stabilan i otporan lanac opskrbe tim materijalima od presudne je važnosti za konsolidiranje europske obrambene tehnološke i industrijske baze, pripravnost i

(¹) Osim željeza i čelika, običnim metalima smatraju se i feroslitine, koje su usko povezane s vrijednosnim lancem čelika, te neželjezni metali aluminij, bakar i nikal. U ovom Akcijskom planu naglasak je na običnim metalima koji se proizvode i kojima se trguje u velikim količinama, a ne na rijetkim metalima ili plemenitim metalima u manjim količinama, koji su često kritične sirovine i stoga se na njih odnose odredbe Europskog akta o kritičnim sirovinama.

(²) COM(2025) 30, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:52025DC0030>.

(³) <https://international-aluminium.org/statistics/primary-aluminium-production/>.

(⁴) Izvor: Odbor OECD-a za čelik: 96. sjednica Odbora za čelik: Izjava predsjednika tog odbora | OECD <https://www.oecd.org/en/about/news/speech-statements/2024/11/96th-session-of-the-steel-committee-statement-by-the-chair.html>.

(⁵) Izvor: EUROFER, proizvodnja od 126 milijuna tona / stvarna potrošnja od 138 milijuna tona 2023.

(⁶) Izvor: Informativni članak SCREEN-a o bakru 2023.

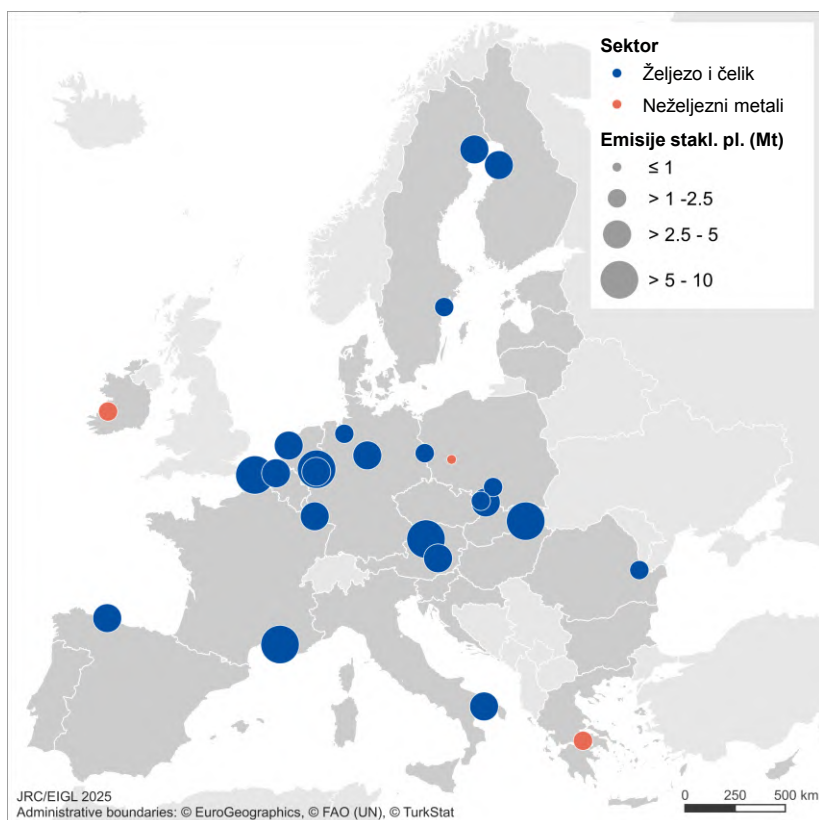
(⁷) Izvor: udruženje European Aluminium: 7 % domaće primarne proizvodnje + 39 % domaćeg recikliranja 2023.

(⁸) Izvor: Informativni članak SCREEN-a o niklu 2023.

(⁹) [Repozitorij publikacija JRC-a – Raw materials in the European defence industry \(Sirovine u europskoj obrambenoj industriji\)](#).

unutarnju sigurnost EU-a, zadovoljavanje obrambenih i zrakoplovno-svemirskih potreba EU-a te postizanje tehnološke suverenosti.

Europska metalna industrija predano ulaže u tehnologije dekarbonizacije i uklanjanje onečišćenja te tako doprinosi ostvarenju klimatskih i okolišnih ciljeva EU-a, pri čemu je ta industrija¹⁰ 2022.¹¹ emitirala 8,1 % ukupnih emisija stakleničkih plinova u EU-u i bila velik izvor onečišćujućih tvari u zraku.¹² Međutim, trenutni gospodarski kontekst – koji karakteriziraju niski povrati na kapital, nedavno smanjenje marže zbog globalnog viška kapaciteta, nedostatak spremnosti kupaca na plaćanje premije za zaštitu okoliša i nedovoljni poticaji putem regulatornih intervencija – otežava metalnoj industriji EU-a ulaganje u dekarbonizaciju. Stoga **komercijalni i financijski poslovni model nije dovoljan** za privlačenje ulagača i klijenata. Bez odlučnog djelovanja i ulaganja, rizik od zatvaranja postrojenja i propasti industrije i te kako je stvaran, što bi imalo ozbiljne posljedice na glavne europske gospodarske regije, kao i za naše strateške sektore kao što su obrambena i svemirska industrija jer bi ključne kapacitete i opremu mogle isporučivati onoliko fleksibilno i brzo koliko to dopušta izuzetno dinamičan geopolitički kontekst.

Lokacije industrije čelika i neželjeznih metala među 100 su lokacija s najvišim razinama ispuštanja stakleničkih plinova u EU-u, izvor: JRC, Baza za geoprostorne podatke o energiji i industriji

Na primjer, ThyssenKrupp najavio je da u prosincu 2024. u Njemačkoj namjerava otpustiti 11 000 zaposlenika. ArcelorMittal je u studenom 2024. odgodio svoja ulaganja u dekarbonizaciju u Europi. Nadalje, društvo Liberty Ostrava u lipnju 2024. objavilo je stečaj

⁽¹⁰⁾ Ovdje pojam „metalna industrija” uključuje i važne uporabe metala kao anorganskih spojeva, među ostalim materijale za baterije, fotonaponske panele i poluvodiče.

⁽¹¹⁾ Izvor: Eurostat; uključujući rudarenje, proizvodnju osnovnih metala i obradu metala.

⁽¹²⁾ Izvor: Portal za industrijske emisije, 2022.

u Češkoj. Sektor aluminija trajno je izgubio znatan dio svojeg europskog proizvodnog kapaciteta, što treba shvatiti kao upozorenje na opasnost od deindustrijalizacije. Osim toga, od 2021. više od 50 % kapaciteta primarne proizvodnje nije aktivno. Proizvodnja čelika u EU-u smanjuje se od 2017., sa 160 milijuna tona pala je na 126 milijuna tona u 2023. Trenutačna stopa iskorištenosti kapaciteta za čelik od približno 65 % dugoročno je neekonomična jer su takve industrije za koje je potreban golem kapital konkurentne samo pod tržišnim uvjetima sa stopom iskorištenosti većom od 85 %.

U **Planu za čistu industriju¹³** i **Akcijском planu za priuštivu energiju¹⁴** uz niz mjera najavljeno je i da je potreban konkretan akcijski plan za sektore metala. Posebna pozornost poklanja se glavnim pitanjima konkurentnosti, a to su smanjenje troškova energije, stvaranje vodećih tržišta za niskouglične proizvode, povećanje kružnosti, jednaki uvjeti na međunarodnoj razini, otvaranje kvalitetnih radnih mjesta i poticanje ulaganja. EU će se nastaviti oslanjati na snažna globalna partnerstva kako bi ostvario svoje ciljeve u pogledu čiste industrije.

Ovim se Akcijskim planom dopunjuju te opsežne inicijative i utvrđuje sveobuhvatan program rada za kratkoročno i srednjoročno razdoblje. On se nadovezuje na brojna savjetovanja i na Dijalog o čeliku koji je predsjednica Komisije organizirala 4. ožujka. Bavi se nekim glavnim sektorskim problemima zbog kojih europska metalna industrija ne napreduje i ne može ostvariti ciljeve dekarbonizacije. U njemu se utvrđuju konkretne mjere koje, ako se kombiniraju, mogu odmah olakšati situaciju u metalnoj industriji i pružiti poticaj pri donošenju odluka o načinima dekarbonizacije i ulaganju. Izvješće o načinima tranzicije za sektore metala¹⁵ priloženo Akcijskom planu sadržava analizu „odozdo prema gore” i dodatni kontekst u vezi s potrebama i problemima metalne industrije te stajalištima različitih dionika. U Akcijskom planu razmotrit će se **postojeća partnerstva EU-a s trećim zemljama, posebno zemljama kandidatkinjama**, u procesu integracije u jedinstveno tržište i ispunjavanja uvjeta za članstvo u EU-u. Strateški pristup većoj otpornosti lanca opskrbe mogao bi uključivati ulaganje u partnerske zemlje i redefiniranje industrijske suradnje kako bi se stvorio održiviji i otporniji ekosustav proizvodnje čelika.

Akcijски plan temelji se na šest glavnih stupova: dostatnoj i priuštivoj čistoj **energiji**; sprečavanju **izmještanja emisija ugljika**; širenju i zaštiti europskih industrijskih **kapaciteta**; promicanju **kružnosti** metala; zaštiti kvalitetnih **radnih mjesta u industriji** te smanjivanju rizika stvaranjem **vodećih tržišta** i podupiranjem **ulaganja**.

1. OSIGURAVANJE PRISTUPA ČISTOJ I PRIUŠTIVOJ ENERGIJI ZA METALNU INDUSTRIJU

Troškovi energije i dalje su glavni faktor u konkurentnosti metalne industrije. Udio troškova energije u troškovima proizvodnje veći je u sektoru metala i čelika nego u drugim sektorima. Još prije energetske krize taj je udio iznosio oko 17 % za sektor industrije čelika¹⁶ i 40 % za aluminij.¹⁷ Tijekom energetske krize 2022. te su brojke dosegle čak 80 %.¹⁸ Iako su se cijene energije 2025. smanjile u odnosu na vrhunac u 2022., i dalje su

(13) https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/clean-industrial-deal_hr.

(14) https://energy.ec.europa.eu/strategy/affordable-energy_hr.

(15) https://single-market-economy.ec.europa.eu/document/download/fe4b7a0b-cfb9-49fd-9d37-139c1e23832d_en.

(16) <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC121276>.

(17) <https://www.reuters.com/markets/commodities/sky-high-energy-costs-fan-fire-under-aluminium-zinc-prices-2022-08-12/>.

(18) <https://www.reuters.com/markets/commodities/sky-high-energy-costs-fan-fire-under-aluminium-zinc-prices-2022-08-12/>.

više od povijesnih razina i u odnosu na druge međunarodne proizvodne lokacije. Cijene električne energije u EU-u su dva do tri puta veće nego u SAD-u¹⁹, a cijene prirodnog plina gotovo su pet puta veće od cijena u SAD-u²⁰. Izravna elektrifikacija i dalje je najučinkovitiji način dekarbonizacije više metoda proizvodnje čelika i metala, a neke metode ovise o neizravnim načinima elektrifikacije, kao što je vodik proizveden elektrolizom, pri čemu se povećavaju troškovi energije u ukupnim troškovima proizvodnje u usporedbi s tehnologijama koje se temelje na fosilnim gorivima. Stoga je osiguravanje pristupa nižim cijenama električne energije ključno za potporu toj tranziciji. Osim toga, relevantne su i tehnologije kao što su hvatanje i skladištenje ugljika te kružna upotreba sirovina.

Snižavanje cijena energije za energetske intenzivne industrije

Da bismo se izvukli iz ove nezavidne situacije, energija mora pojeftiniti. **Akcijni plan za priuštivu energiju** nudi važne sastavnice rješenja jer najavljuje mjere za efikasnije naknade za upotrebu mreže, smanjenje poreza i pristojbi na energiju, olakšavanje sklapanja ugovora o kupnji energije, brže izdavanje dozvola, proširenje i modernizaciju mreža te poticanje fleksibilnosti elektroenergetskog sustava. Osim toga, energetske intenzivne industrije bit će glavni korisnici pilot-programa EIB-a za korporativne ugovore o kupnji energije.

Druga rješenja **koja se posebno odnose na energetske intenzivne industrije** trebala bi biti razmjerna važnoj ulozi troškova energije kad je riječ o konkurentnosti i dekarbonizaciji tih industrija. Komisija se savjetuje s državama članicama o instrumentu državne potpore za fleksibilnost čiste električne energije na temelju ugovora o kupnji energije i predanosti industrije u pogledu potrošnje čiste električne energije. Osim toga, Komisija će državama članicama pružiti smjernice za izradu programa javne potpore za čistu energiju putem dvosmjernih ugovora za kompenzaciju razlike, uključujući kombinaciju tih ugovora s ugovorima o kupnji energije, kako bi se energetske intenzivnim industrijama pružila privremena cjenovna olakšica radi ulaganja u dekarbonizaciju EU-a. Javna potpora u energetske sektoru trebala bi se posebno pružati **energetskim intenzivnim industrijama i sektoru metala**, posebno ako su dostupne tehnologije elektrifikacije, a poduzeća bi mogla imati koristi od tih dugoročnih ugovornih aranžmana za smanjenje učinaka fluktuacije cijena električne energije. Pritom će biti potrebno razmotriti sve potencijalne prepreke za ugovore o kupnji energije, uključujući moguće učinke na bilance poduzeća²¹. Komisija će analizirati tržišne ili regulatorne nedostatke koji sprečavaju optimalnu primjenu takvih ugovora u energetskim intenzivnim industrijama i prema potrebi ih otkloniti.

Kratkoročno se **države članice također pozivaju da brzo provedu i iskoriste sve mogućnosti fleksibilnosti** predviđene europskim energetske zakonodavstvom i pravilima o državnim potporama radi smanjenja troškova za energetske intenzivne industrije. U odjeljku 4.7.1. Smjernica o državnim potporama za klimu, zaštitu okoliša i

⁽¹⁹⁾ Cijene električne energije su dva do tri puta veće nego u SAD-u: 0,16 EUR po kWh u EU-u u odnosu na 0,07 EUR u SAD-u u prvoj polovini 2024., iako su se u EU-u smanjile (za 0,04 EUR), a u SAD-u ostale stabilne (+ 0,01 EUR) u usporedbi s prvom polovinom 2023. i unatoč smanjenju potreba za energijom; <https://www.bruegel.org/policy-brief/decarbonising-competitiveness-four-ways-reduce-european-energy-prices>.

⁽²⁰⁾ Akcijni plan za priuštivu energiju.

⁽²¹⁾ U tijeku su inicijative koje se odnose na neke od tih problema: <https://www.ifrs.org/projects/completed-projects/2024/power-purchase-agreements/>; *Power Purchase Agreements, Endorsement consultation* | EFRAG.

energiju dopušta se smanjenje razine poreza za zaštitu okoliša i parafiskalnih naknada za sektore koji bez tog smanjenja ne bi mogli održivo obavljati svoje gospodarske djelatnosti, a u odjeljku 4.11. dopušta se smanjenje naknada za električnu energiju za velike potrošače energije²². Sektori čelika i metala općenito ispunjavaju te uvjete. Osim toga, Direktivom o oporezivanju energije omogućuje se smanjenje oporezivanja električne energije na nulu za energetske intenzivne industrije pod određenim uvjetima, čime se sektor potiče na dekarbonizaciju elektrifikacijom te se tako može doprinijeti njegovoj većoj konkurentnosti. Države članice potiču se i da hitno zaključe pregovore o Direktivi o oporezivanju energije²³ kako bi porezni okvir bio povoljniji za elektrifikaciju i tranziciju, a ne za upotrebu fosilnih goriva.

Okvirom za državne potpore u sklopu Plana za čistu industriju, koji će se donijeti u drugom tromjesečju 2025. nakon razdoblja savjetovanja²⁴, osigurat će se dodatne mogućnosti fleksibilnosti i pojednostavnjenja kako bi se državama članicama omogućilo da ubrzaju potporu dekarbonizaciji industrije. Pritom se uzima u obzir činjenica da tržišni i regulatorni signali, kao što su sadašnja i predviđena cijena u okviru ETS-a, u ovoj fazi često sami po sebi nisu dovoljni da bi se kompenzirale razlike u troškovima između tradicionalnih i dekarboniziranih metoda proizvodnje. Prema nacrtu o kojem se trenutno raspravlja u okviru javnog savjetovanja²⁵ pojednostavnjeni uvjeti spojivosti primjenjivat će se na javnu potporu za sve tehnologije dekarbonizacije, među ostalim za mjere energetske učinkovitosti. Očekuje se da će to, uz smanjenje emisija stakleničkih plinova, dovesti do smanjenja troškova i veće konkurentnosti. Uz programe na temelju izračuna manjka financijskih sredstava ili konkurentnog natječajnog postupka bit će dopušteni i pojednostavnjeni programi koji se temelje na odobrenim intenzitetima potpore. Za te programe postoje gornje granice potpore, ali veliki projekti mogu se odobriti i u pojednostavnjenom postupku. Ulaganja u dekarbonizaciju razmatrat će se na tehnološki neutralan način, s naglaskom na smanjenje emisija, čak i ako se ona ostvaruju postupno. Osim izravne potpore ulaganjima u dekarbonizaciju, novim će se okvirom olakšati degresivna amortizacija imovine u području čiste tehnologije, kao što su elektrolizatori ili oprema za hvatanje, upotrebu i skladištenje ugljika.

Prema **Smjernicama o državnim potporama za nadoknadu neizravnih troškova sustava trgovanja emisijama (ETS)** državama članicama omogućuje se da nadoknade troškove ugljika prenesene računima za električnu energiju u određenim sektorima izloženima tržišnom natjecanju i s visokim razinama emisija ugljika, uključujući sektor čelika i drugih metala. Države članice potiču se da nastave ili razmotre korištenje te mogućnosti ako je to relevantno za njihovu industriju (trenutačno to radi samo 14 država članica). U kontekstu preispitivanja sustava trgovanja emisijama i mehanizma za ugljičnu prilagodbu na granicama za 2026. Komisija će raditi na odgovarajućim mjerama (u obliku smjernica ili nečeg drugog) za nadoknadu neizravnih troškova u okviru ETS-a nakon 2030., pri čemu će voditi računa o tome da to bude usklađeno s drugim sredstvima za rješavanje problema izmještanja emisija ugljika.

Nadalje, propisi EU-a u području energetike pružaju okvir za oblikovanje **mrežnih tarifa** na temelju načela odražavanja troškova, transparentnosti i nediskriminacije, uzimajući

⁽²²⁾ Za sektore za koje postoji rizik da bi se mogli preseliti izvan Unije na lokacije na kojima ne postoje ili su manje ambiciozna pravila o zaštiti okoliša.

⁽²³⁾ COM(2021) 563 final.

⁽²⁴⁾ https://competition-policy.ec.europa.eu/public-consultations/2025-cisaf_en

⁽²⁵⁾ https://competition-policy.ec.europa.eu/document/download/45b532ce-53fb-4907-975c-79edaa31a166_en?filename=2025_CISAF_draft_EC_communication.pdf.

pritom u obzir potrebu za mrežnom sigurnošću i fleksibilnošću. Države članice mogu koncipirati svoje mrežne tarife tako da idu na ruku energetski intenzivnim industrijama. U tu će se svrhu u Smjernicama za osmišljavanje mrežnih tarifa najavljenima u Akcijskom planu za priuštivu energiju za drugo tromjesečje 2025. navesti dodatne pojedinosti o rješenjima za smanjenje troškova sustava u korist svih korisnika, među ostalim energetski intenzivnih sektora.

Ubrzavanje priključenja na mrežu te promicanje uvođenja vodika iz obnovljivih izvora i niskougljičnog vodika

Budući da se sve više sektora elektrificira i da mnogi projekti proširenja mreže kasne, u sektoru metala često se dugo čeka, obično nekoliko godina, na dobivanje ili proširenje priključka na mrežu. Takva kašnjenja mogu ugroziti cjelokupna ulaganja u elektrifikaciju.

Komisija će surađivati s državama članicama na rješavanju problema povezanih s predugim čekanjem na priključenje na mrežu. Komisija će izdati smjernice i preporuke državama članicama o bržem dobivanju priključka na mrežu. To će uključivati mjere moguće unutar postojećeg pravnog okvira i pomoći će državama članicama da iz reda čekanja uklone spekulativne ili neusklađene prijave te da, prema potrebi i na temelju objektivnih kriterija, odstupe od načela „prema redoslijedu prijave” u korist ulaganja korisnih za prelazak na čistu energiju i učinkovitost elektroenergetskog sustava. Temeljiti će se na pozitivnim primjerima iz nekih država članica i provest će se u dijalogu s tijelima država članica. Komisija će u drugom tromjesečju 2025. objaviti i smjernice o uvjetima za anticipativna ulaganja²⁶ u mrežne projekte. I fleksibilni ugovori o priključenju energetski intenzivnim industrijama mogu omogućiti pristup mreži tijekom tih ulaganja u mrežu. Nadalje, Komisija će predložiti dodatne mjere za olakšavanje i ubrzavanje pristupa mrežnoj infrastrukturi za projekte elektrifikacije u energetski intenzivnim industrijama.

Budući da izravna elektrifikacija nije uvijek moguća ili troškovno učinkovita, vodik je ključan pokretač dekarbonizacije u industriji čelika i metala. Na primjer, izravno smanjenje emisija upotrebom vodika najperspektivnija je opcija za dekarbonizaciju primarne proizvodnje čelika te je vodik najbolja opcija za osiguravanje toplinske energije visokih temperatura kao zamjene za prirodni plin i u drugim sektorima metalne industrije. Da bi se ostvarila konkurentna tranzicija, potrebna je obilna i priuštiva opskrba vodikom dobivenim uz pomoć energije iz obnovljivih i niskougljičnih izvora. Komisija je u Planu za čistu industriju najavila i da će sljedećih tjedana donijeti delegirani akt o **niskougljičnom vodik**u kako bi se dobavljačima, otkupljivačima i ulagačima razjasnila situacija. Tim delegiranim aktom utvrdit će se što fleksibilnija pravila za postizanje željenih ciljeva smanjenja emisija stakleničkih plinova za proizvodnju niskougljičnih goriva na tehnološki neutralan način.

Nadalje, **trećim pozivom na podnošenje prijedloga u okviru europske banke za vodik** najavljenim u Planu za čistu industriju za treće tromjesečje 2025. nastaviti će se podupirati proizvodnja, pri čemu će se olakšati pristup raznim industrijskim otkupljivačima, uključujući u sektoru čelika.

⁽²⁶⁾ To znači ulaganja kojima se predviđa neizvjestan budući rast potražnje za električnom energijom zbog elektrifikacije. Kad je riječ o takvim ulaganjima, naplaćivanje punih troškova sadašnjim korisnicima moglo bi nepravedno opteretiti prve korisnike i usporiti elektrifikaciju. Stoga se u Akcijskom planu za priuštivu energiju najavljuju smjernice o tome kako bi, prema potrebi u ciljanim slučajevima, države članice mogle iskoristiti svoj javni proračun da smanje mrežne troškove i pokriju dodatne troškove proizašle iz mjera za ubrzanje dekarbonizacije i integracije tržišta.

Osim toga, Komisija će ponovno odrediti prioritete mandata **Europskog saveza za čisti vodik** tako da se više uzmu u obzir sektori u kojima je vodik najrelevantniji za ostvarivanje dekarbonizacije. Europska komisija svake će godine voditi evidenciju o napretku portfelja projekata Saveza kako bi pratila rast tržišta vodika i industrijskim otkupljivačima, među ostalim, pružila potrebnu sigurnost za njihove planove dekarbonizacije.

Brži napredak u uporabi viška topline i upotrebi čiste energije

Povećanjem energetske učinkovitosti i promicanjem elektrifikacije i upotrebe čiste energije u sektoru čelika i metala mogu se, uz smanjenje troškova za taj sektor, ostvariti koristi za energetski sustav EU-a. Sektori čelika i metala industrijski su sektori s najvećim potencijalom uporabe otpadne topline u EU-u, posebno kad je riječ o visokokvalitetnim toplinskim resursima koji mogu biti oporabljeni, kao što su dimni plinovi, tekućine na visokoj temperaturi i otpad. Visokotemperaturne toplinske crpke postaju sve bolja opcija za upotrebu viška procesne topline, pri čemu se smanjuju ukupne energetske potrebe sektora. Otpadna toplina može se oporabiti i upotrebljavati i u mrežama centraliziranog grijanja. **Komisija će razraditi i promicati standardizirane pristupe uporabi otpadne topline**, među ostalim, kako bi se reproducirali modeli kao što su ugovori o kupnji toplinske energije i povećala primjena najbolje prakse za integrirano planiranje toplinske infrastrukture, u okviru Strategije EU-a za grijanje i hlađenje najavljene u Akcijskom planu za prištvu energiju.

Mjere:
Komisija će sljedećih tjedana donijeti delegirani akt o niskougljičnom vodik u.
Komisija će do drugog tromjesečja 2025. izdati Smjernice za osmišljavanje mrežnih tarifa prema kojima će se, među ostalim, moći smanjiti mrežne tarife za sektor metala i druge energetske intenzivne industrije .
Do drugog tromjesečja 2025. Komisija će izdati smjernice za uvjete pod kojima bi trebalo odobravati anticipativna ulaganja u mrežne projekte.
Komisija će do trećeg tromjesečja 2025. objaviti treći poziv na podnošenje prijedloga u okviru banke za vodik , osmišljen za potporu proizvodnji i olakšavanje pristupa industrijskim otkupljivačima, uključujući sektor čelika.
Komisija će do četvrtog tromjesečja 2025. predložiti olakšavanje pristupa mreži za projekte elektrifikacije u energetski intenzivnim industrijama.
Do četvrtog tromjesečja 2025. Komisija će pružiti smjernice državama članicama za sastavljanje ugovora za kompenzaciju razlike, uključujući kako ih kombinirati s ugovorima o kupnji energije.
U kontekstu preispitivanja sustava trgovanja emisijama i mehanizma za ugljičnu prilagodbu na granicama za 2026. Komisija će raditi na osiguravanju adekvatnih mjera (u obliku smjernica ili nečeg drugog) za nadoknadu neizravnih troškova u okviru ETS-a nakon 2030.

2. SPREČAVANJE IZMJEŠTANJA EMISIJA UGLJIKA

Kako bi se u potpunosti ostvario njegov potencijal za sprečavanje izmještanja emisija ugljika, **financijske obveze mehanizma za ugljičnu prilagodbu na granicama (CBAM) početak će se primjenjivati 2026., u skladu s postupnim ukidanjem besplatnih emisijskih jedinica u okviru sustava EU-a za trgovanje emisijama do 2034.** CBAM se primjenjuje na uvezenu robu, ali ne bavi se mogućim rizicima od izmještanja emisija

ugljika za metale proizvedene u EU-u na čiju cijenu utječu obveze u okviru sustava EU-a za trgovanje emisijama i koji se izvoze u treće zemlje te se natječu s proizvođačima iz zemalja s nižim klimatskim ambicijama. Kako bi se nepovoljna situacija preokrenula, Komisija će predložiti rješenje za otklanjanje rizika od izmještanja emisija ugljika za izvoznju robu proizvedenu u sektorima EU-a obuhvaćenima CBAM-om.

Drugo, postoji rizik da bi do izmještanja emisija ugljika u robi obuhvaćenoj CBAM-om moglo doći i niže u lancu vrijednosti. Na primjer, to se može dogoditi zbog izbjegavanja obveza u okviru CBAM-a na način da se osnovna roba obuhvaćena CBAM-om neznatno izmijeni, ili ako potrošači u EU-u počnu davati prednost robi na kraju proizvodnog lanca koja se uvozi od proizvođača iz trećih zemalja s blažim klimatskim politikama. Osim toga, poduzeća koja sad u EU-u proizvode ili prerađuju robu povezanu s CBAM-om mogu premjestiti svoje poslovanje u te zemlje. Komisija trenutačno kvantificira te rizike pa će, ne bi li ih otklonila, predložiti proširenje CBAM-a na određene **proizvode na kraju proizvodnog lanca** i pritom uzeti u obzir potrebu da se administrativno opterećenje svede na najmanju moguću mjeru.

Treće, **postoji rizik od izbjegavanja mjera za postizanje ciljeva CBAM-a** ako se roba proizvedena u postrojenjima za proizvodnju s niskim emisijama ugljika u trećim zemljama preusmjeri na europske kupce, ali se za druga tržišta nastavi s proizvodnjom s visokim emisijama ugljika. Slično tome, manipulativni zeleni marketing može se provoditi pomoću određenih praksi obračunavanja ugljika, kao što je energetska intenzivna proizvodnja metala u kojoj se tržišni instrumenti upotrebljavaju za stvaranje dojma o niskougljičnoj proizvodnji iako se oslanja na izvore energije s visokim emisijama ili zavaravajuće prakse obračunavanja sadržaja otpada²⁷. Kako bi riješila oba problema i osigurala cjelovitost CBAM-a Komisija će predstaviti strategiju za sprečavanje izbjegavanja mjera. U strategiji će se pažljivo procijeniti ti rizici i predložiti rješenja, uključujući zakonodavne izmjene.

S obzirom na potrebnu jasnoću u tom području, Komisija će brže raditi na proširenju i konsolidiranju CBAM-a te će se najprije usmjeriti na ključne elemente reforme.

Mjere:
Komisija će do drugog tromjesečja 2025. objaviti komunikaciju s analizom i mogućnostima za rješavanje problema izmještanja emisija ugljika za robu obuhvaćenu CBAM-om koja se izvozi iz EU-a u treće zemlje.
Komisija će do četvrtog tromjesečja 2025. provesti sveobuhvatno preispitivanje CBAM-a te će uz to osmisliti strategiju za sprečavanje izbjegavanja mjera i podnijeti prvi zakonodavni prijedlog koji će se odnositi na: <ul style="list-style-type: none">- proširenje područja primjene CBAM-a na određene proizvode na kraju proizvodnog lanca koji imaju velik udio čelika i aluminija te- uvođenje dodatnih mjera za sprečavanje izbjegavanja mjera.

3. PROMICANJE I ZAŠTITA EUROPSKIH INDUSTRIJSKIH KAPACITETA

Prekomjerni kapaciteti na globalnoj razini ozbiljno ugrožavaju profitabilnost i konkurentnost europskih industrija. EU je već donio nekoliko mjera trgovinske zaštite u sektorima metala u vezi s nepoštenim globalnim tržišnim natjecanjem. Trenutačno je u sektoru željeza i čelika najviše mjera trgovinske zaštite, a slijedi ga sektor

⁽²⁷⁾ Neizravne emisije u sadašnjem prijelaznom razdoblju CBAM-a obračunavaju se u svim sektorima CBAM-a. U konačnoj fazi obračunavat će se samo za gnojiva i cement.

neželjeznih metala i minerala. Međutim, industrija je i dalje ugrožena zbog globalnog viška kapaciteta i zbog globalnih poremećaja koje uzrokuju Kina i druge zemlje koje umjetno podupiru domaću industriju ili izbjegavaju mjere trgovinske zaštite i sankcije EU-a. EU je jedina velika regija u kojoj se proizvodi čelik koja ima pad kapaciteta.

Osim toga, to što je SAD uveo uvozne carine od 25 % na čelik i aluminij 12. ožujka 2025. neće samo negativno utjecati na proizvođače iz EU-a jer će im ograničiti pristup tržištu SAD-a, među ostalim za obične metale prerađene u daljnju robu na kraju proizvodnog lanca, nego će se time povećati i pritisak izvoza prethodno namijenjenog SAD-u koji bi se mogao preusmjeriti u EU.

Instrumenti trgovinske zaštite i druge trgovinske mjere

EU je preispitao postojeću zaštitnu mjeru za čelik kako bi odgovorio na najnovija kretanja na tržištu i osigurao djelotvornost te mjere. Komisija je provela detaljan ispitni postupak o trenutnoj zaštitnoj mjeri za čelik i državama članicama predložila da je prilagode kako bi se odgovorilo na zahtjevu situaciju u sektoru čelika u EU-u. Predloženim prilagodbama znatno će se smanjiti opterećenje za proizvođače čelika iz EU-a u kratkoročnom razdoblju jer će one doprinijeti djelotvornosti mjere, posebno u kategorijama u kojima je pritisak uvoza najveći. Konkretno, u određenim kategorijama uzeto je u obzir znatno povećanje uvoza u kombinaciji sa smanjenjem potražnje.

Zaštitna mjera će isteći 30. lipnja 2026., ali ne može se očekivati da će strukturno prekomjerni globalni kapaciteti i njihov negativan trgovinski učinak na industriju čelika u EU-u, koji su potaknuli primjenu te zaštitne mjere, nestati 1. srpnja 2026. Naprotiv, negativni učinci na trgovinu vjerojatno će se pogoršati jer sve veći broj trećih zemalja donosi mjere za ograničavanje uvoza na njihova tržišta pa bi tržište EU-a moglo postati glavno područje u kojem bi završio globalni višak kapaciteta.

S obzirom na tu izvanrednu situaciju potrebno je uvesti odgovarajuće i učinkovite zaštitne mjere za razdoblje nakon 30. lipnja 2026. koje će doprinijeti održavanju konkurentne i održive industrije čelika u EU-u. Zbog toga će Komisija najkasnije do trećeg tromjesečja 2025. predložiti dugoročnu mjeru za vrlo djelotvornu razinu zaštite sektora čelika u EU-u. Komisija će raditi na tome da nova mjera pravodobno stupi na snagu umjesto postojeće zaštitne mjere te osigura djelotvoran stupanj zaštite od negativnih učinaka na trgovinu uzrokovanih prekomjernim globalnim kapacitetima. Uzet će se u obzir promjene u potražnji EU-a te sigurnost i otpornost, ali očuvat će se određena razina otvorenosti tržišta EU-a. Tim uravnoteženim pristupom zaštitit će se interes Unije, uključujući proizvođače i korisnike te uvoznike i potrošače. EU će za to vrijeme, u skladu sa svojim međunarodnim obvezama, nastaviti surađivati s partnerskim trećim zemljama i multilateralnim partnerima kako bi se riješio problem viška kapaciteta na globalnoj razini²⁸.

Nadalje, Komisija je u prosincu 2024. pokrenula **ispitni postupak o zaštitnim mjerama u vezi s uvozom određenih legiranih elemenata**, koji će biti dovršen do 18. studenog 2025. Taj je sektor ključan za gospodarstvo EU-a jer se legure upotrebljavaju za poboljšanje čvrstoće, trajnosti i kvalitete čelika i aluminijskih legura. Komisija će bez oklijevanja poduzeti dodatne zaštitne mjere ako se u ispitnom postupku zaključi da su potrebne.

⁽²⁸⁾ Na primjer, u okviru Globalnog foruma o višku kapaciteta u industriji čelika, glavne platforme koja okuplja 28 članova koji su se obvezali na razradu i provedbu zajedničkih rješenja za problem viška kapaciteta i poboljšanje funkcioniranja tržišta u sektoru čelika.

Stanje se pogoršava i u sektoru aluminija. Tijekom posljednjeg desetljeća proizvođači iz EU-a izgubili su znatan tržišni udio, a uz to je od 2021. ograničeno oko 50 % kapaciteta primarne proizvodnje. Nedavno najavljene carine SAD-a na aluminij vjerojatno će dodatno pogoršati situaciju s obzirom na znatnu prijetnju preusmjerenja trgovine s više odredišta. **Zato je Komisija počela prikupljati relevantne dokaze u kontekstu eventualne upotrebe instrumenata trgovinske zaštite, uključujući pokretanje ispitnog postupka o zaštitnim mjerama odmah nakon podnošenja propisno obrazloženog zahtjeva.**

Komisija je primijetila rastući trend da proizvođači izvoznici pokušavaju zaobići mjere trgovinske zaštite. To bi ponašanje moglo ugroziti djelotvornost naših mjera trgovinske zaštite. Iako konkretna antidampinška ili antisubvencijska mjera na odgovarajući način djeluje na izravan uvoz, on se može zamijeniti neizravnim uvozom kod kojeg se krajnja faza proizvodnog postupka prije otpreme u EU odvija u trećoj zemlji na koju se mjere ne primjenjuju, čime se izbjegava plaćanje pristojbi. Kako bi osigurala djelotvornost svojih mjera trgovinske zaštite, što je prioritet, **Komisija će procijeniti treba li prilagoditi svoju praksu uvođenjem pravila „taljen i lijevan”,** na temelju kojeg bi mogla djelovati protiv zemlje u kojoj je metal izvorno taljen, neovisno o mjestu naknadne transformacije i podrijetlu robe kako je utvrđeno tradicionalnim pravilima o nepovlaštenom podrijetlu. Primjenom tog pravila uklonila bi se mogućnost da se minimalnom transformacijom promijeni podrijetlo metalnog proizvoda te bi postojala veća sigurnost kad je riječ o praćenju podrijetla proizvoda. Komisija će u svakom slučaju i dalje biti na oprezu jer prekomjerni kapaciteti nastali u netržišnim uvjetima također mogu dovesti do toga da nepovezani tržišni proizvođači iz drugih trećih zemalja počnu izvoziti u EU količine koje su višak na njihovim domaćim ili drugim tradicionalnim neeuropskim tržištima.

Kako bi se odgovorilo na brzi razvoj globalnih tržišta i zaštitila industrija, Komisija će intenzivnije pratiti trgovinske tokove i proaktivno će na temelju „prijetnje štete”, bez čekanja da dođe do materijalne štete, pokretati ispitne postupke. Kad je riječ o metalima koji podliježu području primjene ovog Akcijskog plana, osim čelika i aluminija, Komisija će do trećeg tromjesečja 2025. izvijestiti o svojem intenzivnijem praćenju stanja na tržištu u tim sektorima te će, prema potrebi, spremno predložiti trgovinsku mjeru. Kako je najavljeno u Planu za čistu industriju, Komisija će doraditi postojeće instrumente trgovinske zaštite. **U tom će kontekstu Komisija procijeniti i jesu li potrebne promjene postojećeg režima koji se temelji na pravilu niže pristojbe.** EU će uložiti još veći trud kad je riječ o multilateralnom kontekstu kako bi se riješili globalni problemi tih sektora. Pomno će se pratiti stanje u sektoru bakra s obzirom na to da je u veljači 2025. SAD na temelju odjeljka 232. Zakona o proširenju trgovine iz 1962. pokrenuo ispitni postupak o uvozu bakra, što bi moglo dovesti do dodatnih carinskih mjera i poremećaja na globalnim tržištima. Stoga bi države članice EU-a, iako nisu glavni dobavljači na tržištu SAD-a, mogle imati neizravne posljedice.

EU je od ožujka 2022. **donio niz sankcija protiv Rusije zbog ratne agresije na Ukrajinu** s ciljem slabljenja gospodarske osnove Rusije, lišavanja Rusije kritičnih tehnologija i tržišta te znatnog ograničavanja njezine sposobnosti ratovanja. Među tim sankcijama su neke od najstrožih sektorskih sankcija koje se primjenjuju na Rusiju – ograničenja uvoza željeza i čelika. Osim zabrane uvoza prerađene aluminijske robe iz Rusije, koja je već na snazi, 16. paket sankcija protiv Rusije (donesen 24. veljače 2025.) uključuje zabranu uvoza primarnog aluminija iz Rusije u EU, s mehanizmom kvota kako bi se poduzećima omogućila neometana tranzicija. Komisija će osigurati djelotvornu provedbu tih sankcija, a EU će, prema potrebi, uvesti dodatne mjere bude li izbjegavanja tih sankcija.

Ciljana revizija pravila EU-a o kemikalijama (REACH) u četvrtom tromjesečju 2025. doprinijet će pojednostavnjenju pravila za kemijsku industriju bez ugrožavanja sigurnosti i zaštite okoliša. Pritom će se tom revizijom nastojati osigurati stabilno i predvidljivo regulatorno okruženje za metale koji se proizvode i stavljaju na tržište EU-a.

Mjere:
Komisija je predložila prilagodbe zaštitne mjere za čelik koje stupaju na snagu 1. travnja 2025. Mjera će se postrožiti kako bi se osigurala njezina djelotvornost i uzela u obzir najnovija kretanja na tržištu.
Komisija je spremna iskoristiti instrumente trgovinske zaštite i pokrenuti ispitni postupak za zaštitne mjere u sektoru aluminija odmah nakon podnošenja propisno obrazloženog zahtjeva.
Komisija će najkasnije do trećeg tromjesečja 2025. predložiti trgovinsku mjeru koja će od 1. srpnja 2026. zamijeniti zaštitne mjere za čelik , čime će se osigurati vrlo djelotvorna razina zaštite od negativnih učinaka na trgovinu uzrokovanih prekomjernim globalnim kapacitetima.
Komisija će žurno provesti ispitni postupak za zaštitne mjere u pogledu ferolegura , a najkasnije do 18. studenog 2025.
Komisija će ocijeniti uvođenje pravila „taljen i lijevan” kako bi se utvrdila zemlja u kojoj je metalna roba izvorno taljena i lijevana.

4. PROMICANJE KRUŽNOSTI METALA

Poboljšanje kružnog gospodarstva važan je korak prema dekarbonizaciji industrija metala. Na primjer, recikliranjem se može uštedjeti do 95 % odnosno 80 % energije potrebne za proizvodnju primarnog aluminija odnosno čelika. Recikliranje otpada iz EU-a doprinosi i manjoj ovisnosti industrije EU-a o uvezenim primarnim sirovinama, kao što su boksit, aluminijev oksid ili aluminij, koji se smatraju strateškim sirovinama EU-a i za koje se očekuje da će se potražnja za njima znatno povećati.

Međutim, količina otpada koji se upotrebljava za recikliranje u EU-u smanjuje se. Dva su razloga za to: prvo, u industriji EU-a nema potražnje (posebno za čelikom), a drugo, proizvođači čelika i aluminija iz trećih zemalja nude više cijene za taj otpad, što je često rezultat narušavanja trgovine, npr. subvencija, ili nepoštenih tržišnih uvjeta. Zbog toga se izvoz željeznog otpada u posljednjih nekoliko godina više nego udvostručio te je 2021. dosegao maksimalnu razinu od 19,43 milijuna tona (oko 20 % ukupnog otpada nastalog u EU-u). Očekuje se da će biti dosegnut novi rekord za europski aluminijski otpad u 2024. te da će izvoz aluminijskog otpada premašiti 1,3 milijuna tona.

Kako bi se taj trend preokrenuo, **glavni je cilj poticati potražnju tako da se poveća upotreba takvih resursa u EU-u.** Zato bi otpad trebalo bolje razvrstavati i obrađivati kako bi bio iskoristiv za visokokvalitetne primjene kao, na primjer, u automobilskoj industriji. Za tu tranziciju potrebna su ulaganja subjekata koji se bave recikliranjem i otkupom, kao i

poticaji na razini EU-a i na nacionalnoj razini²⁹, te zahtjevi u pogledu dizajna za relevantne skupine proizvoda. Kako bi se olakšalo uvođenje sekundarnog sadržaja u takve sektore koji tradicionalno ovise o metalima iz primarnih izvora, Komisija će pripremiti utvrđivanje troškovno učinkovitih ciljeva za reciklirani čelik i aluminij u ključnim sektorima, imajući na umu u svojoj analizi različitu sposobnost prenošenja troškova na kupce i svjetsku konkurenciju. Studija izvedivosti za takvo uvođenje u automobilski sektor bit će dovršena do kraja 2026. u okviru Uredbe o otpadnim vozilima koja je trenutno u postupku suodlučivanja.

Komisija će procijeniti i potrebu za **zahtjevima u pogledu mogućnosti recikliranja i/ili recikliranog sadržaja** za dodatne skupine proizvoda te bi li trebalo dati prednost dizajnu proizvoda i aspektima obrade otpada kojima se olakšava odvajanje bakrenih komponenti od frakcija čelika i aluminija. To će se u delegiranim aktima urediti zahtjevima za relevantne skupine proizvoda u skladu s Uredbom o ekološkom dizajnu za održive proizvode i drugim relevantnim propisima (Uredbom o građevnim proizvodima, Uredbom o otpadnim vozilima, Aktom o kružnom gospodarstvu).

Povećanje udjela sekundarnih metala u proizvodnji podrazumijeva promjenu određenih proizvodnih paradigmi i poslovnih modela. U skladu s protumonopolskim pravilima akteri duž lanca vrijednosti trebali bi bolje surađivati kako bi ostvarili taj cilj i prevladali ovisnost o postojećim poslovnim modelima. Komisija će stoga uključiti sve relevantne dionike u raspravu o obvezama u pogledu mogućnosti recikliranja i recikliranog sadržaja te o drugim povezanim pitanjima. Na temelju tog dijaloga Komisija će moći bolje pripremiti Akt o kružnom gospodarstvu planiran za četvrto tromjesečje 2026., a dijalog će, prema potrebi, pomoći u provedbi Uredbe o ekološkom dizajnu za održive proizvode³⁰ i drugih odgovarajućih okvira.

Nadalje, mjere za povećanje domaće potražnje za metalnim otpadom mogu biti učinkovite samo ako međunarodni uvjeti tržišnog natjecanja budu pravedni. **Mjere u području opskrbe potrebne su i kako bi se proizvođačima iz EU-a osigurao pristup otpadu, uz zadržavanje isplativosti poslovanja subjekata koji se bave recikliranjem.** Revidirana Uredba o pošiljkama otpada³¹ sadržava nove odredbe kojima se osigurava da izvoz otpada, uključujući metalni otpad, ne šteti okolišu i ljudskom zdravlju u trećim zemljama pa će Komisija iskoristiti takve odredbe za metalni otpad.

Znatan broj trećih zemalja ne dopušta izvoz metalnog otpada u EU, čime se smanjuje pristup toj strateškoj sekundarnoj sirovini. Osim toga, određene zemlje primjenjuju nepoštene subvencije za potporu svojim industrijama recikliranja i proizvodnje metala. Zbog toga Komisija prati situaciju te će, najkasnije do trećeg tromjesečja 2025., razmotriti je li potrebno predložiti trgovinsku mjeru kako bi se osigurala dostatna dostupnost otpada u EU-u i pritom uzeti u obzir argumente i mogućnost uvođenja pravila reciprociteta koje bi bilo u skladu s međunarodnim obvezama EU-a.

(²⁹) Prema odjeljku 4.4. Smjernica o državnim potporama za klimu, zaštitu okoliša i energiju dopuštaju se državne potpore za učinkovitu uporabu resursa i kružno gospodarstvo: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=oj%3AJOC_2022_080_R_0001.

(³⁰) Idućih se tjedana očekuje donošenje prvog programa rada za ekološki dizajn za održive proizvode.

(³¹) UREDBA (EU) 2024/1157 dostupna je ovdje: [Uredba \(EU\) 2024/1157 – HR – EUR-Lex](#).

Metalni otpad trebao bi slobodno cirkulirati na jedinstvenom tržištu kako bi se osiguralo da se može reciklirati u najboljim postrojenjima i kako bi se iskoristila ekonomija razmjera. Međutim, za određene vrste otpada i dalje postoje prepreke zbog neusklađenih sustava klasifikacije otpada. Aktom o kružnom gospodarstvu, najavljenim za četvrto tromjesečje 2026., dodatno će se poboljšati funkcioniranje tržišta sekundarnih sirovina i stvorit će se jedinstveno tržište otpada. U tom će kontekstu Komisija preispitati i jesu li potrebne dodatne mjere, kao što su izvozne naknade ili izvozne carine, kako bi se u EU-u povećala dostupnost otpada proizvedenog u skladu s visokim ekološkim i socijalnim standardima te spriječilo moguće premještanje otpada u treće zemlje s nižim standardima.

Kako bi se poboljšalo funkcioniranje unutarnjeg tržišta za sektor metala, potrebno je ojačati i **ulogu normizacije**. Na primjer, normizacijom bi se moglo olakšati promicanje čelika velike čvrstoće, ponovna uporaba građevinskog čelika ili valorizacija nusproizvoda čelika. Trebalo bi doraditi i klasifikacije kvalitete otpada radi boljeg usklađivanja ponude sekundarnih sirovina s potražnjom u EU-u.

Mjere:
Komisija će najkasnije do trećeg tromjesečja 2025. razmotriti trgovinske mjere kako bi se osigurala dovoljna dostupnost otpada.
Do četvrtog tromjesečja 2026. predstaviti će se studija izvedivosti o obvezama u pogledu recikliranog sadržaja čelika i aluminija u skladu s Uredbom o otpadnim vozilima .
Do četvrtog tromjesečja 2026. pripremit će se uvođenje obveza u pogledu recikliranog sadržaja aluminija u relevantnim građevnim proizvodima i poboljšati tržište sekundarnih sirovina u EU-u u okviru Akta o kružnom gospodarstvu.
Do četvrtog tromjesečja 2026. podnijet će se prijedlog akta o kružnom gospodarstvu kako bi se dodatno poboljšalo funkcioniranje tržišta sekundarnih sirovina i stvorilo jedinstveno tržište otpada.
Procijenit će se izvedivost uvođenja zahtjeva u pogledu mogućnosti recikliranja i/ili recikliranog sadržaja čelika, aluminija i bakra u određenim proizvodima u okviru Uredbe o ekološkom dizajnu održivih proizvoda.

5. ZAŠTITA KVALITETNIH RADNIH MJESTA U INDUSTRIJI

Ovim Akcijskim planom Europska komisija mobilizira sve svoje instrumente kako bi sektor čelika i metala bio uspješan, prosperitetan i otporan, čime bi se osigurala njegova dugoročna održivost i dobrobit radne snage. Cilj nam je promicati i štiti kvalitetna radna mjesta u industriji s pristojnom plaćom te transparentne i predvidljive radne uvjete i visoke zdravstvene i sigurnosne standarde.

Europa ima dugogodišnju tradiciju proizvodnje čelika, a radnici u čeličanicama imali su ključnu ulogu u postavljanju temelja europske proizvodnje. Očuvanje tih kvalitetnih, dobro plaćenih radnih mjesta za visokokvalificirane radnike, dobre zaštite radnika te visokih zdravstvenih i sigurnosnih standarda ključno je za održavanje konkurentnosti sektora i visoke društvene vrijednosti.

Poštovanje zakonodavstva EU-a o pravima radnika, prvenstveno u pogledu informiranja i savjetovanja, od presudne je važnosti, posebno s obzirom na to da sektor čelika prolazi kroz temeljitu preobrazbu u okviru zelene i digitalne tranzicije. Kontinuirano podupiranje i intenziviranje **socijalnog dijaloga** ključno je za dobro upravljanje tranzicijom, osiguravanje središnje uloge sindikata i organizacija poslodavaca, poticanje uključivog donošenja odluka te osiguravanje pravedne i održive budućnosti za radnike i industriju.

Osim toga, **i aktivne politike tržišta rada trebale bi biti posebno važne u osiguravanju pravedne tranzicije** omogućavanjem radnicima da steknu vještine potrebne za industrije u nastajanju, olakšavanjem prelaska s jednog radnog mjesta na drugo ciljanim uslugama prekvalifikacije i posredovanjem pri zapošljavanju te podupiranjem poduzetništva, posebno kad je riječ o mladim radnicima, ženama, starijim zaposlenicima i osobama iz nedovoljno zastupljenih regija. Komisija je nedavno predstavila **uniju vještina** kako bi se postigli ciljevi stjecanja vještina za kvalitetna radna mjesta, usavršavanja i prekvalificiranja radne snage ovisno o potrebama za radnim mjestima te cirkuliranja vještina po EU-u. I Pakt za vještine, a posebno veliko partnerstvo za energetske intenzivne industrije (uključujući sektor čelika i metala) ⁽³²⁾, bit će u tom kontekstu relevantan.

Nadalje, kako bi se osigurala bolja potpora radnicima na koje utječe tranzicija i kako je već najavljeno u Akcijskom planu za automobilsku industriju, Komisija će u proljeće 2025. predložiti **ciljanu izmjenu Uredbe o Europskom fondu za prilagodbu globalizaciji** kako bi se proširila mogućnost potpore poduzećima u postupcima restrukturiranja radi zaštite zaposlenika od rizika od nezaposlenosti. Osim toga, Komisija će aktivno surađivati s državama članicama i sektorskim partnerima kako bi ih okupila i pomogla im da još bolje iskoriste mogućnosti koje nudi Europski socijalni fond plus.

Općenito, Europska komisija nastavit će podupirati socijalne partnere kako bi se osigurala **pravedna i poštena tranzicija** sektora čelika i metala, posebno u najpogođenijim regijama, oslanjajući se na stečena iskustva i uspjeh Fonda za pravednu tranziciju. Za to je potreban sveobuhvatan, fleksibilan i integriran pristup kako bi se pomoglo radnicima, njihovim obiteljima i zajednicama i osiguralo da nijedan radnik ni regija u EU-u ne budu zapostavljeni, što je preduvjet za zadržavanje javne potpore čistoj tranziciji.

Europski opservatorij za pravednu tranziciju i Plan za kvalitetna radna mjesta najavljeni u Planu za čistu industriju bit će od presudne važnosti za praćenje učinaka tranzicije na zapošljavanje. Kako bi se osigurao pravedan i uključiv proces, poslodavci moraju načela pravedne tranzicije uvrstiti u sve projekte industrijske preobrazbe, štiti prava radnika i osiguravati kvalitetna radna mjesta za budućnost.

Mjere:
U proljeće 2025. izmjena Uredbe o Europskom fondu za prilagodbu globalizaciji .
Europski opservatorij za pravednu tranziciju pratit će učinke tranzicije na zapošljavanje.

⁽³²⁾ https://pact-for-skills.ec.europa.eu/about/industrial-ecosystems-and-partnerships/energy-intensive-industries-large-scale-partnerships_en.

6. SMANJENJE RIZIKA U PROJEKTIMA DEKARBONIZACIJE POMOĆU VODEĆIH TRŽIŠTA I JAVNE POTPORE

Mnoga ulaganja u dekarbonizaciju metalne industrije trenutačno nisu ekonomski isplativa. Veći kapitalni i operativni rashodi općenito premašuju kratkoročne uštede na troškovima ugljika zbog velikih tehnoloških troškova i viših troškova nositelja energije kao što su vodik dobiven korištenjem obnovljivih i niskougljičnih izvora energije. Niskougljični metali će i u doglednoj budućnosti biti skuplji od konvencionalno proizvedenih alternativa. Da bi se potrebe za javnom potporom svele na najmanju moguću mjeru, od presudne je važnosti da proizvođači metala dobiju zelenu premiju.

Rad na vodećim tržištima

I javna i privatna vodeća tržišta utrt će put za šire prihvaćanje niskougljičnih metala kao tržišnog standarda. U tim tržišnim segmentima, posebno onima u kojima javna nabava, subvencije ili regulatorni poticaji imaju ulogu u oblikovanju tržišta, ciljanim zahtjevima ili poticajima stvorila bi se pouzdana potražnja za metalima s niskim emisijama ugljika proizvedenima u Europi.

Kako je najavljeno u Planu za čistu industriju, **Komisija će u okviru akta o ubrzavanju industrijske dekarbonizacije predložiti uvođenje kriterija otpornosti i održivosti za poticanje čiste europske opskrbe energetski intenzivnih sektora.** Tim će se kriterijima (npr. kriteriji čistoće, otpornosti, kružnosti, kibernetičke sigurnosti), nadovezujući se na iskustvo s Aktom o industriji s nultom neto stopom emisija za čistu tehnologiju, konsolidirati potražnja za čistim proizvodima proizvedenima u EU-u, promicati inovacije te okolišni i socijalni standardi EU-a te osigurati jednaki uvjeti. Tako bi se mogla proširiti primjena necjenovnih kriterija na proračun EU-a, nacionalne programe potpore te javnu (i u nekim okolnostima privatnu) nabavu u korist energetski intenzivnih industrija. Industrija čelika i metala i industrije na kraju njihovog proizvodnog lanca – automobilska industrija, građevinarstvo i strojevi – uzet će se u obzir kao sektori primjene, a konkurentnost cijelih lanaca opskrbe ocijenit će se i pri osmišljavanju EU-ovih i nacionalnih programa potpore.

Kako bi industrije koje ulažu u dekarbonizaciju imale korist od „zelene premije”, Akt o ubrzavanju dekarbonizacije industrije predviđa **izradu dobrovoljne oznake o intenzitetu ugljika industrijskih proizvoda**, pri čemu neće biti udvostručavanja, na temelju jednostavne metodologije s podacima iz ETS-a i metodologije CBAM-a. To bi trebao biti temelj za daljnje sudjelovanje u međunarodnom radu na mjerenju intenziteta ugljika. Radi što bržeg napredovanja Komisija će 2025. započeti s čelikom, i to na temelju postojećih izvješća industrije, ili, ako je dostupna, na zajedničkoj metodologiji.

Paralelno, Komisija će nastaviti razvijati **sveobuhvatne procjene životnog ciklusa radi bolje održivosti proizvoda.** Kad je riječ o čeliku, Uredba o ekološkom dizajnu za održive proizvode nadopunit će oznaku iz Akta o ubrzavanju industrijske dekarbonizacije formuliranjem zahtjeva za proizvode s visokim udjelom čelika i dodavanjem relevantnih okolišnih kriterija koji se neće odnositi samo na ugljični otisak. Time bi se potrošačima omogućilo da vide ekološki otisak relevantnih proizvoda.

Smanjenje rizika u projektima s visokim troškovima ulaganja

Otklanjanje svih prethodno navedenih prepreka već će doprinijeti poboljšanju isplativosti. Međutim, kako bi se osigurala tranzicija, potaknula konkurentnost i osigurala otpornost

lanca vrijednosti neophodna je javna i privatna potpora ulaganjima. To je potrebno kako bi se riješio problem „učinka škara” povezan, s jedne strane, globalnim prekomjernim kapacitetom koji je često uzrokovan nepoštenim trgovačkim praksama, a s druge strane višim troškovima energije nego kod većine međunarodnih konkurenata. U određenim slučajevima, kao što je nikel, fluktuacije cijena potaknute utjecajem geopolitičkih konkurenata predstavljaju prijetnju sigurnosti ulaganja. Kako bismo to spriječili i osigurali da europska industrija ima koristi od održivo proizvedenih kritičnih sirovina, nastavit ćemo s provedbom relevantnih odredaba Europskog akta o kritičnim sirovinama i blisko surađivati s trećim partnerskim zemljama na provedbi stupa povezanog s okolišnim, socijalnim i upravljačkim čimbenicima iz naših strateških partnerstava za lance vrijednosti sirovina. Nastavit ćemo zajednički rad u međunarodnim forumima kao što je G7 na promicanju standarda gospodarske sigurnosti za kritične sirovine, a posebno nikel.

Visoki kapitalni troškovi često dolaze u kombinaciji sa znatno višim operativnim troškovima za niskougljične proizvodne procese i čistu energiju. Prema procjenama industrije, godišnje financijske potrebe za dekarbonizaciju industrije čelika procjenjuju se na 5,2 milijarde eura za kapitalne izdatke i 9 milijardi eura za operativne izdatke do 2030.³³ Kad je riječ o neželjeznim metalima, industrija aluminijska procjenjuje da će do 2050. godišnje potrebe za ulaganjima u dekarbonizaciju sektora iznositi oko 1,3 milijarde eura, a za bakar otprilike 211,5 milijuna eura. Većina tih projekata vjerojatno ne bi bila ekonomski izvediva u trenutnoj situaciji te bi za njih bilo potrebno javno financiranje kako bi se prevladali vanjski tehnološki i okolišni učinci.

EU je već prilično aktivan u podupiranju takvih projekata. Od listopada 2022. do veljače 2025. Komisija je odobrila državne potpore u iznosu od gotovo 9 milijardi eura za deset pojedinačnih projekata dekarbonizacije u sektoru čelika. Nekoliko projekata dekarbonizacije u sektoru čelika primilo je i potporu iz Inovacijskog fonda EU-a. Dodatni projekti primili su potporu na temelju programa potpore dekarbonizaciji dostupnih za sve energetske intenzivne sektore. Komisija je odobrila niz takvih programa potpore dekarbonizaciji industrije, među ostalim u obliku ugovora za kompenzaciju razlike u odnosu na ugljik³⁴ za nekoliko država članica, a Komisija će pružiti smjernice o tome kako se takva vrsta programa potpore najbolje može strukturirati u skladu s pravilima o državnim potporama. Nedavni primjeri odobrenih programa od kojih bi mogla ili će imati korist i industrija čelika dva su slovačka programa s ukupnim proračunom od 1,1 milijarde eura, talijanski program s proračunom od 550 milijuna eura, njemački program u vrijednosti od 4 milijarde eura, francuski program u vrijednosti od 3 milijarde eura, austrijski program u vrijednosti od 2,7 milijardi eura i češki program u vrijednosti od 2,5 milijardi eura. Osim toga, EU je financirao dodatne projekte³⁵, među ostalim u cilju povećanja učinkovitosti korištenja sirovina i energije.

Za privlačenje više privatnih financijskih sredstava bit će potrebna dodatna javna potpora, od faze inovacija do ekspanzije i industrijske primjene, uz istodobno održavanje jednakih uvjeta na cijelom jedinstvenom tržištu.

Istraživački fond za ugljen i čelik u fazi inovacija osigurava važna financijska sredstva za sektor čelika, čime se podupire prelazak na čisti čelik i općenita industrijska

⁽³³⁾ <https://www.eurofer.eu/issues/climate-and-energy/maps-of-key-low-carbon-steel-projects>.

⁽³⁴⁾ Pri čemu se potpora isplaćuje po toni izbjegnutih emisija stakleničkih plinova tijekom rada postrojenja s niskim emisijama ugljika nakon odbitka cijene ugljika.

⁽³⁵⁾ npr., LIFE16 ENV/ES/000242 LIFE-2-ACID, LIFE16 ENV/IT/000231 LIFE 4GreenSteel, LIFE19 CCM/IT/001334 LIFE HEATLEAP.

dekarbonizacija tog sektora. Komisija će pokrenuti vodeće inicijative kojima bi se 2026. i 2027. mobiliziralo 150 milijuna eura i koje bi mogle doprinijeti i poboljšanju u aspektima tog sektora povezanima s europskim istraživanjima u području obrane. Osim toga, Komisija će predložiti opću **reformu Istraživačkog fonda za ugljen i čelik** kako bi se pojednostavnila i dodatno intenzivirala ulaganja u istraživanje čelika, uključujući primjene u području obrane.

Nadalje, kako je najavljeno u Planu za čistu industriju, u okviru programa rada za razdoblje 2026. – 2027. objavit će se vodeći poziv na podnošenje prijedloga u sklopu Obzora Europa u vrijednosti od oko 600 milijuna eura za potporu projektima koji su spremni za uvođenje, među ostalim u industriji čelika i metala.

Poziv će biti komplementaran s tekućim istraživačkim radom koji se financira u okviru programa Obzor Europa u području dekarbonizacije, uključujući tehnologije recikliranja, kako bi se poboljšala kružnost metala u EU-u.

Europski inovacijski centar za industrijsku preobrazbu i emisije (INCITE), osnovan na temelju Direktive EU-a o industrijskim emisijama, ubrzat će uvođenje zelenih tehnologija za industrijsku preobrazbu. Rezultati INCITE-a poslužit će kao temelj za odluke javnih tijela, financijskog sektora i privatnih ulagača o financijskoj potpori i ulaganjima.

U fazi rasta, Komisija je u okviru Plana za čistu energiju najavila osnivanje banke za dekarbonizaciju industrije s ciljem dodjele sredstava u iznosu od 100 milijardi eura na temelju sredstava iz Inovacijskog fonda, dodatnih prihoda koji proizlaze iz dijelova ETS-a i revizije programa InvestEU. Komisija će 2025. organizirati pilot-dražbu za dekarbonizaciju glavnih industrijskih procesa u različitim sektorima, uključujući čelik i metale, u vrijednosti od milijardu eura, čime će se postojećim sredstvima u okviru Inovacijskog fonda poduprijeti dekarbonizacija industrije i elektrifikacija. Države članice potiču se da kombiniraju potporu u okviru Inovacijskog fonda s dražbama kao uslugom.

U svim programima financiranja pozornost će se posvetiti pojednostavnjenju uvjeta financiranja kako bi se zahtjevi za javnu potporu mogli podnositi uz manji trud i slabije specijalizirano znanje. Tako će i mala i srednja poduzeća (MSP-ovi) u tom sektoru imati pristup tim programima financiranja.

Potpora konkretnim projektima u okviru Europskog akta o kritičnim sirovinama

Aluminij, bakar i nikal, kao i mnogi elementi u legurama čelika, istodobno su kritične sirovine. Stoga su odredbe Europskog akta o kritičnim sirovinama, kojim se nastoji osloboditi potencijal sirovina EU-a duž cijelog vrijednosnog lanca, od istraživanja i vađenja do prerade i recikliranja, namijenjene baš za te metale. Komisija će **prvi krug odabranih strateških projekata u državama članicama EU-a i partnerskim trećim zemljama objaviti u ožujku 2025., među ostalim i za aluminij, bakar i nikal**. Pogodovat će im pojednostavnjeni postupci izdavanja dozvola, a Komisija će surađivati s državama članicama i javnim i privatnim financijskim institucijama kako bi se osiguralo financiranje takvih projekata i, prema potrebi, identificirali otkupljivači.

Nadalje, Komisija nastoji povećati stabilnost tržišta sirovina kako bi spriječila prekomjerne fluktuacije cijena koje bi mogle ugroziti europske projekte. **Agregacijska platforma za usklađivanje ponude i potražnje** koja će se uspostaviti ove godine mogla bi pozitivno utjecati i na sektore običnih metala, pri čemu bi se umnožile poslovne prilike i pružila dodatna dugoročna sigurnost transakcija.

Regulatorno pojednostavnjenje

Sektori čelika i metala su među industrijskim sektorima EU-a koji se najviše reguliraju. Regulatorno opterećenje takvih poduzeća, pogotovo MSP-ova, stvara znatan pritisak na njihove resurse i odvlači ih od njihovih glavnih poslovnih ciljeva. Uklanjanje tog opterećenja važno je za konkurentnost sektora čelika i metala u EU-u. Komisija je 26. veljače 2025. donijela prva dva nova prijedloga, tzv. skupne pakete, o mjerama pojednostavnjenja kojima će se smanjiti birokracija i pojednostavniti propisi EU-a. Dodatni prijedlozi donijet će se ove godine.

Mjere:
U četvrtom tromjesečju 2025. Komisija će u okviru Akta o ubrzanju industrijske dekarbonizacije predložiti uvođenje kriterija otpornosti i održivosti za konsolidiranje proizvodnje čistih proizvoda proizvedenih u EU-u.
U četvrtom tromjesečju 2025. Komisija će predložiti reformu Istraživačkog fonda za ugljen i čelik .
Imajući na umu buduću banku za industrijsku dekarbonizaciju Komisija 2025. planira pilot-dražbu u vrijednosti od milijardu eura za potporu dekarbonizaciji industrije i elektrifikaciji glavnih industrijskih procesa u raznim sektorima, koristeći kombinaciju postojećih resursa u okviru Inovacijskog fonda, čime će se olakšati i elektrifikacija industrijskih procesa u sektoru čelika i metala. Države članice potiču se da kombiniraju potporu u okviru Inovacijskog fonda s dražbama kao uslugom.
Komisija 2026. i 2027. planira vodeće pozive na podnošenje prijedloga u okviru Istraživačkog fonda za ugljen i čelik .

7. SURADNJOM NA PROVEDBI DO PRAVEDNE TRANZICIJE

Kad je riječ o društvenim izazovima, konkurentnosti i dekarbonizaciji metalne industrije, za uspjeh je potrebna bliska i intenzivnija interakcija svih dionika. Komisija će u dijalogu s metalnom industrijom, socijalnim partnerima i suzakonodavcima kontinuirano **pratiti** situaciju u tom sektoru, njegovu otpornost, razvoj dekarbonizacije i potrebu za prilagodbom svoje politike.

Tranzicija u sektoru metala pretpostavlja stalni dijalog industrije, sindikata i drugih dionika. U svrhu te provedbe mandat skupine na visokoj razini za energetski intenzivne industrije obnovit će se za još četiri godine. Ta skupina bit će platforma za praćenje razvoja situacije u području konkurentnosti i dekarbonizacije metalne industrije, i to u vezi s pitanjima troškova energije, potrebnih vještina i prekomjernih globalnih kapaciteta.

Sektori čelika i metala neophodni su za europsku industrijsku strukturu, našu otpornost, gospodarsku sigurnost, obranu i socijalnu stabilnost. Komisija poziva Europski parlament, Vijeće i sve relevantne dionike da surađuju na provedbi ovog Akcijskog plana kako bismo održali i poboljšali proizvodne kapacitete u Europi i osigurali stabilnu i pouzdanu opskrbu naših ključnih industrija, uključujući obranu.